

دولت‌های علوی

محرّم و جان
مترجمان: حسن صادقیان و یدالله بهجتی

۱۳۹۹

سرشناسه: اوچان، محرم Uçan, Muharrem
 عنوان و نام پدیدآور: دولت‌های علوی / محرم اوچان، امید آتلی؛ مترجمان: حسن صادقیان، یدالله بهجتی.
 مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۵۸۸ ص: مصور (بخش رنگی)، نمونه.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۶-۸۲۸-۵
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 یادداشت: عنوان اصلی: Alevi devletleri, 2010
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۵۵۱]-۵۶۴
 موضوع: شیعیان — تاریخ Shiites — History
 موضوع: علویان — تاریخ Alids — History
 موضوع: علویان — ترکیه — تاریخ Alids — Turkey — History
 موضوع: شیعیان — ترکیه — تاریخ Shiites — Turkey — History
 موضوع: علویان — ایران — تاریخ Alids — Iran — History
 موضوع: شیعیان — ایران — تاریخ Shiites — Iran — History
 شناسه افزوده: آتلی، امید Atli, Ümit
 شناسه افزوده: صادقیان، علی، ۱۳۶۴ - ، مترجم
 شناسه افزوده: بهجتی، یدالله، ۱۳۶۵ - ، مترجم
 شناسه افزوده: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی Elmi - Farhangi Publishing Co
 رده‌بندی کنگره: BP۲۳۹
 رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۵۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۹۷۲۸۵

دولت‌های علوی

نویسنده: محرم اوچان

مترجمان: حسن صادقیان، یدالله بهجتی

چاپ: نخست ۱۳۹۹

شماره: ۵۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی: انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر ملی و فرهنگی کتبه

حق چاپ محفوظ است.

انتشارات
 علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش: خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، چهارراه حقانی (جهان کودک) - سوچه کمان، پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۱۵۱۸۷۳۴۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۱۵۸۷۵؛ تلفن اداره مرکزی:

۸۸۸۸۰۱۵۱ - ۸۸۷۷۴۵۶۹؛ فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲؛ تلفن مرکز پخش: ۸۸۸۸۰۱۵۲؛ فکس: ۸۸۸۸۰۱۵۱

آدرس اینترنتی: www.elmifarhangi.ir info@elmifarhangi.ir

وبسایت فروش آنلاین: www.elmifarhangi.com

فروشگاه مرکزی (پرنده آبی): خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، بین بلوار گلشهر و ناهید، کوچه گلفام،

پلاک ۷۲؛ تلفن: ۳-۲۲۴۱۴۰۰۳

فروشگاه یک: خیابان انقلاب، روبه‌روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۱۶-۶۶۹۶۳۸۱۵ و ۶۶۴۰۰۷۸۶

فروشگاه دو: میدان هفت تیر، خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام فراهانی و خردمند، پلاک ۱۳؛

تلفن: ۷-۸۸۳۴۳۸۰۶

فهرست مطالب

هفده	مقدمه بر چاپ سه رشتن اصلی
نوزده	پیشگفتار

بخش اول: دولت‌های امام علی (ع) و امام حسن (ع)

۸	والیان امام علی (ع) و امام حسن (ع)
۹	دولت‌های علوی
۱۱	انتقام کربلا
۱۱	دولت امیر مختار
۱۵	مختار ثقفی
۱۶	یا لثارات الحسین

بخش دوم: دولت‌های تأسیس شده به دست نوادگان امام حسن (ع)

۱۹	ادریسیان
۲۱	جنگ فتح
۲۳	امام موسی کاظم (ع) و حسین، شهید فتح
۲۴	ادریس اکبر
۲۷	ادریس دوم

- ۳۳ علی دوم
- ۳۵ یحیی‌ای چهارم
- دوره زمامداری حسن بن محمد بن قاسم بن ادريس دوم و فروپاشی
- ۳۷ ادريسيان
- ۴۱ شهر فاس
- ۴۴ دولت علویان طبرستان
- ۴۷ رسی‌ها
- ۴۸ دولت حمودیان
- ۴۹ رست عبد حمودیان

بخش پنجم: دولت‌های تأسیس شده به دست نوادگان امام حسین (ع)

- ۵۳ سادات قوی

بخش ششم: دولت‌های شیعه دوازده امامی

- ۵۷ دُلفیان
- ۵۷ تأثیرات مذهب علوی بر دولت قاجاریان
- ۶۲ حمدانیان
- ۶۴ حمدانیان و علوی‌گری عربی
- ۶۶ آل بویه (دولت رازای علوی)
- ۷۰ شکل‌گیری دولت
- ۷۱ تصرف بغداد
- ۷۱ دوران قدرت‌گیری
- ۷۱ سقوط و فروپاشی
- ۷۲ سیاست‌های آل بویه
- ۷۳ میراث آل بویه
- ۷۴ رکن الدوله
- ۷۵ فنا خسرو (عضدالدوله)
- ۷۶ روابط آل بویه با دولت‌های دیگر
- ۷۷ روابط سلطان محمود غزنوی با دولت آل بویه

۷۸	آل بویه زازای علوی و سامانیان زازای سُنی
۷۸	جنگ‌های کرمان
۸۱	اشغال کرمان توسط سلجوقیان
۸۲	بازگشت قاوورد به کرمان و ضبط منطقه سردسیر
۸۳	ابن مسکویه
۸۸	صاحب بن عباد
۸۹	دولت‌های وابسته به آل بویه
۸۹	عَنَازیان کُرد
۸۹	کاکوباد
۹۱	دولت آریدان
۹۳	دولت آریدان و غسانی
۹۳	امیرنشین سیدسا
۹۳	حسینیان در سمنان
۹۴	مزیدیان
۹۴	منصور بن دُبیس بن صدقه
۹۶	توضیحاتی دربارهٔ مزیدیان
۹۶	سَناءالدوله علی اسدی اول
۹۶	نورالدوله دُبیس اول بن علی
۹۶	بهاءالدوله منصور بن دُبیس
۹۷	سیف‌الدوله صدقه بن منصور
۹۷	مجادلات میان سلطان محمد تپر و سیف‌الدوله صدقه
۹۹	تصرف تکریت توسط سیف‌الدوله صدقه
۹۹	جنگ میان سلطان محمد تپر و سیف‌الدوله صدقه
۱۰۶	نورالدوله دُبیس دوم بن صدقه
۱۰۷	سیف‌الدوله صدقه دوم بن دُبیس
۱۰۷	محمد بن دُبیس (محمد جلی)
۱۰۷	علی دوم بن دُبیس
۱۰۷	دولت تنوخیان لاذقیه

- ۱۰۹ بنی عُقَیل
- ۱۱۴ شجره‌نامه کوتاه قریش بن بدران
- ۱۱۶ ساری سلنوق
- ۱۱۹ هویت ساری سلنوق و نقش تاریخی او
- ۱۲۵ امیرنشین منکوجکیان
- ۱۲۸ علویان در دوره آل ارتق
- ۱۲۸ دده غرقین و نظام‌الدین ابراهیم، فرمانروای آل ارتق
- ۱۲۸ دیدار دده غرقین با سلطان
- ۱۲۹ باب‌الس و سلطان علاءالدین کیقباد
- ۱۳۲ اتاکن لریک
- ۱۳۲ دولت بنی نصر (بنی احمر) (امیرنشین غرناطه)
- ۱۳۳ بنی سمر (بنی احمر) در غرناطه
- ۱۳۷ دولت علوی بنی نصر
- ۱۴۰ دولت علوی مقریزی
- ۱۴۰ قرامانیان
- ۱۵۰ ایلخانیان و علویان
- ۱۵۲ برک‌بابا
- ۱۵۳ عثمانی و علویان
- ۱۵۴ نشان مالکیت اراضی سلطان قزل دلی اعطایی از سوی مایسی چلبی
- ۱۵۶ درباره دوره قدرت
- ۱۵۹ واقعه شیخ بدرالدین
- ۱۶۱ شیخ بدرالدین کیست؟
- ۱۶۶ آثار و اندیشه‌های شیخ بدرالدین
- ۱۶۹ دده سلطان - بورکلوجه مصطفی
- ۱۷۰ داستان شیخ بدرالدین
- ۱۷۲ هدف شیخ بدرالدین و مریدانش چه بود؟
- ۱۷۴ ارتباط سیستم بنی چری با بکتاشی‌گری
- ۱۷۶ انحطاط بنی چری‌ها و ماهیت قتل عام علوی - بکتاشی

۱۷۹	فرمان سلطان محمود دوم برای قتل عام علوی - بکتاشی
۱۸۵	امیرنشین گلگت
۱۸۶	امیرنشین آیدین اوغلو
۱۸۶	شکل گیری و فروپاشی
۱۸۷	غازی اموریگ آیدین اوغلو
۱۸۸	ابدال موسی و غازی اموریگ آیدین اوغلو
۱۹۱	ذوالقدریان
۱۹۳	جنگ تورناداغی
۱۹۶	امیرنشین آیدین اوغلو
۱۹۷	خلیج
۱۹۸	محمود
۲۰۰	صدقه بیگ
۲۰۰	سپاه
۲۰۱	قانون
۲۰۲	دولت سربداران
۲۰۳	فروپاشی سربداران
۲۰۳	درباره سربداران
۲۰۴	علویان در دوره رمضان اوغلوها
۲۰۴	تصرف کیلیکیه (چوکوروا) به دست علویان
۲۰۶	تاریخ تیمور
۲۰۹	نامه نگاری تیمور و سلطان بایزید ایلدرم
۲۰۹	جنگ آنقره (آنکارا)
۲۱۱	تیمور لنگ
۲۱۵	روابط تیمور با امیرنشین های آناتولی
۲۱۶	نمونه هایی از تئوریکات (یادداشت های روزانه) تیمور
۲۲۰	پرس و جوی تیمور از عالمان دینی در حلب درباره حادثة امام علی - معاویه
۲۲۱	تیمور در حلب
۲۲۲	تخریب قبر یزید به دست تیمور

۲۲۳	برک بابا و تیمور
۲۲۳	آق‌قویونلوها
۲۲۵	ساختار اداری دولت
۲۲۶	قراقویونلوها
۲۲۸	ایل بهارلو
۲۲۸	خواجه بایرام
۲۲۸	جهان‌شاه
۲۳۰	قرامحمد
۲۳۰	قراباغ
۲۳۱	قراسکندر
۲۳۲	تشکیلات دولتی در قراقویونلوها و آق‌قویونلوها
۲۳۲	پادشاهان خانانده‌اسر
۲۳۳	دربار
۲۳۳	دیوان
۲۳۴	اداره ولایات و اراضی
۲۳۴	تشکیلات نظامی
۲۳۶	بهمینان
۲۳۷	عادل‌شاهیان
۲۴۲	نظام‌شاهیان
۲۴۳	دولت صفوی
۲۴۶	در دربار آق‌قویونلو
۲۴۷	شیخ حیدر، استاد سلاح
۲۴۹	شاه اسماعیل (شاه خطایی)
۲۵۰	جنگ ذوالقدر
۲۵۳	فتح شروان به دست شاه اسماعیل
۲۵۶	بنگ و باده
۲۵۶	سرباز قزلباش
۲۵۸	ده‌نامه

۲۵۹	رباعیاتی از شاه اسماعیل خطایی
۲۶۳	پاسخ به افتراهای وارد شده به شاه اسماعیل در ادوار مختلف
۲۶۴	طب دوره صفوی
۲۶۵	شاه اسماعیل و ازبکان
۲۶۶	نخستین تماس شاه اسماعیل با عثمانی
۲۶۷	مجازات قاتلان به دست شاه اسماعیل
۲۶۹	شاه ولی بابا
۲۷۱	سلطان سلیم یاوز
۲۷۱	نیم سلطان سلیم یاوز
۲۷۴	جنگ سلطان سلیم یاوز با خانواده اش
۲۷۶	قس عا در اشار به دست سلطان سلیم یاوز
۲۷۸	جنگ چالدران
۲۸۳	نتیجه
۲۸۳	شاه اسماعیل خطایی، شاعر و مردی افسانه‌ای
۲۸۴	چالدران از زبان شاه اسماعیل
۲۸۷	بعد از تبریز
۲۸۷	شاه اسماعیل و بابر شاه
۲۹۰	جنگ های شاه اسماعیل با عثمانیان در دیار بر سر
۲۹۲	شاه طهماسب دیندار و عادل
۲۹۳	سلطان سلیمان قانونی و شاه طهماسب
۲۹۲	جنگ سلطان سلیمان قانونی با ایران
۲۹۷	دشمنی سلطان سلیمان قانونی با علویان
۲۹۷	بعد از شاه طهماسب
۲۹۸	بارگاه حر
۲۹۹	شاه محمد خدا بنده
۳۰۰	شاه عباس یکم
۳۰۳	مکتب شاه اسماعیل خطایی
۳۰۴	قطب شاهیان

۳۰۴	خاندان قطب‌شاه
۳۰۹	آل اسحاق
۳۱۰	چکان
۳۱۰	خانات قوبا
۳۱۱	نواب بنگال
۳۱۲	نواب - وزرای اود
۳۱۲	دولت افشاریان
۳۱۳	افشاریان در دوره صفوی
۳۱۶	خندوزلو
۳۱۶	آرس
۳۱۶	اصانلو
۳۱۶	ابریلو
۳۱۷	آلیلو
۳۱۷	ایمانلوی افشار
۳۱۸	نادرشاه افشار
۳۲۱	خانات شکی
۳۲۱	خانات قره‌باغ
۳۲۳	دوره پناه‌علی خان
۳۲۵	دوره ابراهیم خلیل خان
۳۲۷	فروپاشی خانات قره‌باغ
۳۲۸	جمعیت
۳۲۸	تقسیمات اداری
۳۲۹	اقتصاد
۳۳۰	فرهنگ
۳۳۱	خانات باکو
۳۳۲	خانات گنجه
۳۳۳	سلسله زندیه
۳۳۶	دولت میسور

۳۳۶	دولت قاجار
۳۳۶	قاجاریان (ترکان)
۳۳۸	قاجاریان در دوره صفوی
۳۴۰	آغاجاقویونلو
۳۴۱	آغجالو
۳۴۱	ایوا
۳۴۱	بیرمی دؤرد
۳۴۲	کنفدراسیون قاجار
۳۴۲	دوره (کیر)
۳۴۳	بگ باد سیه
۳۴۵	ایران، نیمه، حمزه انگلستان
۳۴۶	شاهان سلسله قاجار
۳۴۶	آقا محمد خان بنیان‌گذار دمان قاجار
۳۴۸	فتحعلی شاه قاجار
۳۵۰	محمد شاه قاجار
۳۵۲	ناصرالدین شاه
۳۵۵	مظفرالدین شاه
۳۵۶	محمد علی شاه
۳۵۶	احمد شاه قاجار
۳۵۷	طبع شاعری پادشاهان قاجار
۳۵۷	نواب بناگاناپلی
۳۵۸	سلسله نگر
۳۵۸	نواب خامبات
۳۵۹	دولت علوی
۳۶۰	دانستی‌هایی درباره دولت علوی
۳۶۱	دوره سلطه فرانسه
۳۶۱	سوریه
۳۶۲	حکومت حافظ اسد

۳۶۴	حکومت بشار اسد
۳۶۵	مناقشه سوریه با عربستان سعودی؛ مسیر منجر به تحرکات سلفی
۳۶۷	آغاز شورش در سوریه
۳۶۸	ارتش آزاد سوریه
۳۶۹	هویت شورشیان مسلح تیپ یزید بن معاویه
۳۷۳	جمهوری اسلامی ایران

بخش پنجم: دولت‌های اسماعیلی مذهب

۳۷۹	دولت فاطمیان
۳۸۰	سازمان نظامی فاطمیان
۳۸۳	تضعیف وفاء اشی
۳۸۵	نحوه حکومت
۳۸۵	اقتصاد
۳۸۶	علم و فرهنگ
۳۸۸	هنر
۳۸۹	فاطمیان و پزشکی
۳۸۹	ناصر خسرو
۳۹۱	مصر و قاهره در سفرنامه ناصر خسرو
۳۹۴	مبارزه با قرمطیان
۳۹۶	جنگ با قرمطیان
۳۹۷	ترکان در دولت فاطمی
۳۹۷	ترکان در دوره معز لدین الله
۳۹۸	ترکان در دوره عزیز بالله
۳۹۸	ترکان در دوره ظاهر
۳۹۹	ترکان در دوره المستنصر بالله
۳۹۹	فتح بغداد به دست ارسلان بساسیری
۴۴۰	جنگ ترکان با سیاهان و تخریب مصر
۴۴۳	روابط سلجوقیان و فاطمیان در دوره آلپ ارسلان

۴۴۵	بر خورد آتسز با فاطمیان
۴۵۲	قرمطیان
۴۵۲	قرمطیان در عربستان
۴۶۷	رسائل اخوان الصفا
۴۶۹	نمونه‌ای کوتاه از رساله درباره موسیقی
۴۷۰	بنی مرداس
۴۷۱	خاندان سومره
۴۷۲	ضلیحیان
۴۷۳	بنی زُرّ
۴۷۴	آل بلماج (عانیان)
۴۷۶	دولت الموت
۴۷۸	هدف: رجال عباسی
۴۷۹	تهدید حسن تنخ از ری ملک‌شاه سلجوقی
۴۸۰	خلفای عباسی سلمیست
۴۸۰	سلجوقیان کرمان
۴۸۰	قلعه گردکوه
۴۸۱	شخصیت حسن صباح
۴۸۳	سلطان محمد تپر و جنگ با فداییان
۴۸۴	سلطان سنجر
۴۸۴	از خلیفه عباسی به سلطان سنجر
۴۸۵	صلاح‌الدین ایوبی و مرگ حسن صباح
۴۸۶	بهره‌گیری صلاح‌الدین از تجارب فداییان
۴۸۶	جلال‌الدین حسن سوم
۴۸۹	مغولان و فداییان
۴۸۹	خواجه نصیرالدین طوسی
۴۹۴	حمدانیان
۴۹۴	اسماعیلیان در قرن دوازدهم
۴۹۶	خاندان هنرا

خدمه بر چاپ سوم متن اصلی

چاپ اول کتب دولت‌های علوی در سال ۲۰۱۴ و چاپ دوم آن با کمی اضافات در سال ۲۰۱۲ با چاپ رسید. از چاپ نخست تا زمان چاپ سوم، چهار سال گزشت ظرف این چهار سال، در پاسخ به انتقادهای مثبت و سازنده، چاپ دوم کتاب مورد بازنگری قرار گرفت. چاپ حاضر نسبت به دو چاپ اول، از سه اختار متفاوتی برخوردار است. در چاپ سوم، شکل و فرم کتاب نسبت به چاپ‌های اول و دوم تغییر یافت؛ به این صورت که در دو چاپ اول، ترتیب دولت‌ها تنها از منظر تاریخی تنظیم شده بود اما در این چاپ، ترتیب ماطبق برخی خصوصیات ویژه و عقایدشان به شکل ذیل تقسیم‌بندی گردید: بخش اول: دولت امام علی (ع) و امام حسن (ع)؛ بخش دوم: دولت‌های نوادگان امام حسن (ع)؛ بخش سوم: دولت‌های نوادگان امام حسین (ع)؛ بخش چهارم: دولت‌های دوازده امامی؛ بخش پنجم: دولت‌های اسماعیلی. در این کتاب، یک گاه‌شماری مفصل [در خصوص دولت‌های علوی] تقدیم شده است. به علاوه، همراه با اسناد تاریخی مختلف، در بخش پایانی کتاب، تصاویری رنگی در خصوص دولت‌های علوی درج شده است. در این کتاب، ۶۰ دولت معرفی شده است. معیار انتخاب ماطرفداری

و دل‌بستگی این دول به اهل بیت (ع) بوده است. برخی از دولت‌ها قابل نقد هستند و ما برخی از انتقادات را ذکر کرده‌ایم. دلایل ما برای انتخاب نام «دولت‌های علوی» به این اثر بدین قرار است: نخست اینکه این دولت‌ها از سوی سیدها تأسیس شده‌اند؛ زیرا تمامی محافل، نسل امام حسن (ع) و امام حسین (ع) را علوی می‌نامند. بر اساس اسناد و منابع تاریخی مرتبط با بنو بیت علویان آناتولی، علویان در آناتولی دولت تشکیل داده و نیز برخی از دولت‌ها در این قلمرو به تأثیر از علویان بنیان نهاده شده‌اند. برخی از دولت‌های علوی نیز از سوی اجداد علویان امروزی آناتولی در سدهٔ نهم تا یازدهم ظاهر شدند. علویان عرب خارج از آناتولی نیز دولت‌های خود را «علوی» معرفی کرده‌اند. به علاوه در این اثر، تمامی دولت‌های هواخواه اهل بیت (ع) که پیرو دوازده امام یا مذهب اسماعیلیه بودند گرد هم آورده شده است. زیرا دیگر می‌توان به موارد فوق افزود، اما به نظر می‌رسد همین اندازه جهت پاسخگویی به انتقادات کافی باشد.

دلیل اصلی انتخاب دولت‌ها ذکر شده در این اثر، ابراز عشق و محبت آن‌ها به ائمهٔ معصوم (ع) و تصایب این امر از سوی مورخان است. در این اثر، به صورت ویژه به دولت‌های سیدی و دهانه‌امامی پرداخته شده است. با وجود تلاش‌های منافقین، و برای آینده و آینهٔ کربلا دوباره تکرار نشود، خواستار وحدت و همدلی تمامی پیروان اهل بیت (ع) هستیم. انشاءالله این کتاب وسیله‌ای برای تحقق این خواسته باشد. ما طرفدار دولت علویان، بکتاشیان، جعفریان و غیره زیر پرچم اهل بیت (ع) هستیم. خواهان تفرقه آن‌ها. به گفتهٔ حاج بکتاش ولی: «یکی باشیم، بزرگ باشیم، زند، باشیم...».

این اثر به درگاه اعظم صاحب ذوالفقار، شاه مردان، امیرالمؤمنین امام علی (ع) تقدیم می‌شود. اگر آن حضرت قبول بفرمایند به مدح و ستایش دیگری احتیاج نیست... یا علی (ع)...

محرم اوچان

۲۰۱۴/۱۰/۲۱

آوجیلار/استانبول